

Eduskunnan hallintovaliokunnalle

Lausunto: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain muuttamisesta (HE 58/2026 vp)

Teknologiateollisuus ry kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä HE 58/2026 vp, jolla mahdollistetaan viranomaisten sähköisten tiedoksiantojen näyttäminen Suomi.fi-viestien rinnalla myös yksityisten digipostipalvelujen käyttöliittymissä. Olemme antaneet aiemmin lausunnon esityksen luonnoksesta valtiovarainministeriölle (27.1.2026, VN/15822/2025), ja tämä lausunto täydentää aiempaa kantaamme valiokuntakäsittelyä varten.

Kannattamme esitystä yksityisten digipostipalveluiden mahdollistamisesta viranomaisviestinnässä. Yksityisen sektorin osallistuminen voi kasvattaa digitaalisen viranomaisviestinnän saavutettavuutta ja edistää uusien lisäarvopalvelujen ja liiketoimintamallien syntymistä digipostin rinnalle. Markkinalähtöisen mallin etuna on myös se, että kansalaiset voivat valita tarpeisiinsa parhaiten sopivan digipostipalvelun, joka voi yhdistää julkisen ja yksityisen sektorin viestit samaan palveluun.

Pidämme myönteisenä, että jatkovalmistelussa on otettu huomioon useita lausuntokierroksella esitettyjä huomioita. Erityisesti 8 i §:n 2 momenttiin lisätty velvoite julkisesti saatavilla olevista vakiosopimusehdoista, 8 j §:n yhteistyövelvoitteen perusteluiden täsmentäminen sekä 8 k §:n vastavuoroiset häiriöiden ilmoitusvelvollisuudet vahvistavat sääntelyn ennakoitavuutta ja toimivuutta. Esityksen perusratkaisu eli keskitetty taustapalvelu ja yksityisten toimijoiden katseluyhteys on edelleen kannatettava ja luo edellytyksiä toimivalle digipostimarkkinalle.

Korostamme, että esitys on tärkeä mutta rajattu osa laajempaa siirtymää kohti digitaalisten palvelujen ensisijaisuutta. Digipostipalvelujen kehittäminen luo perustaa julkisen hallinnon uudistamiselle, jossa automaatiota ja ennakoivia palvelumalleja hyödynnetään siten, että erillinen asiointitarve vähenee tai poistuu. Digitaalinen ensisijaisuus tulisi jatkossa toteuttaa oletusarvoisesti, tekoälyn mahdollisuudet hyödyntäen ja erityisryhmien tarpeet huomioiden.

Esitämme valiokunnan käsittelyä varten seuraavat huomiot:

1. Avoin kilpailu ja markkinoille pääsy

8 i §:n 2 momentin vakiosopimusehtojen julkisuus on oikeansuuntainen lisäys ja tukee syrjimätöntä ja läpinäkyvää liittymismallia. Ratkaisevaa on kuitenkin ehtojen sisältö ja käytännön toimeenpano. Vaatimusten tulee olla julkisen hallintotehtävän toteuttamisen kannalta perusteltuja, eikä palvelutuottaja saa asettaa palveluntarjoajille muita kohtuuttomia ehtoja. Liittymisehdot, tekniset vaatimukset, muutosmenettelyt ja siirtymäajat on määriteltävä niin, että ne ovat aidosti ennakoitavia ja oikeasuhtaisia myös pienempien ja uusien toimijoiden näkökulmasta. Vaatimustenmukaisuuden todentamisen menettelyt eivät saa muodostua perusteettoman raskaiksi.

2. Yhteistyö, yhteentoimivuus ja rajapinnat

Yhteistyövelvoitteen sisältöä on jatkovalmistelussa täsmennetty perusteluissa, mikä on kannatettava muutos. Lakitekstissä 8 j §:n yhteistyövelvoite on kuitenkin samalla tiivistynyt: aiemman maininnan "tietoturvallisuuden, yhteentoimivuuden ja toiminnan varmistamiseksi" sijasta säännös puhuu vain "toiminnan varmistamisesta". Kattavampi sisältö löytyy perusteluista.

Velvoitteen tosiasiallinen toteutuminen edellyttää toimeenpanossa avoimia ja dokumentoituja rajapintoja, testausympäristöjä, selkeitä palvelutasoja sekä riittäviä siirtymäaikoja muutostilanteissa. Erityisesti pk-yritysten ja uusien tulokkaiden näkökulmasta on tärkeää, ettei tekninen tai hallinnollinen taakka kasva kohtuuttomaksi.

3. Tietoturva, tietosuoja ja valvonta

Viranomaisviestinnän luonne edellyttää korkeaa tietoturvan ja tietosuojan tasoa. Sääntelyn ja valvonnan on samalla oltava riskiperusteista ja oikeasuhtaista, jotta myös pienemmät toimijat voivat osallistua markkinaan. Pidämme tarkoituksenmukaisena, että 8 l §:n 1 momentin valvontatoimivalta on jatkovalmistelussa rajattu nimenomaisesti 8 f §:n 1 momentin mukaisen julkisen hallintotehtävän hoitamiseen ja tiedonsaantioikeutta on täsmennetty välttämättömyyskriteerillä.

4. Kilpailuneutraliteetti

Digi- ja väestötietoviraston eri roolien (palvelutuottaja, katseluohjelman tarjoaja ja palveluntarjoajien valvoja) erottaminen on toteutettava käytännössä siten, että kilpailuneutraliteetti varmistuu uskottavasti. Mikäli viraston sisäinen järjestely ei riittävällä tavalla turvaa roolien erillisyyttä, valvontatehtävän siirtoa toiselle viranomaiselle, esimerkiksi Liikenne- ja viestintävirastolle, tulisi tarkastella uudelleen.

Perusteluissa todetaan kilpailuneutraliteetin osalta, ettei palvelutuottajan eli DVV:n viestinvälitystoiminnalle tarvita erillistä kirjanpitoa. Pidämme ratkaisua ongelmallisena, koska se heikentää kustannusten vertailtavuutta ja vaikeuttaa palvelun tehokkuuden arviointia. Julkisessa palvelutuotannossa, erityisesti markkinoilla toimittaessa, on tärkeää varmistaa kustannusten ja hinnoittelun läpinäkyvyys sekä vertailtavuus.

5. Häiriötilanteet ja palvelun jatkuvuus

Häiriötilanteita koskevien menettelyjen täydentäminen 8 k §:ssä vastavuoroisilla ilmoitusvelvollisuuksilla on perusteltua. Käytännön toimeenpanossa irtikytkentöjen kynnys, dokumentointi ja viestintä on määriteltävä niin, etteivät tiedoksiantojen oikeusvaikutukset tai käyttäjien asema vaarannu. Menettelyjen on oltava ennakoitavia ja yhdenvertaisia kaikkien palveluntarjoajien osalta.

6. Yritysten ja yhteisöjen asioinnin kehittäminen

Yritysten ja yhteisöjen näkökulmasta digitaalisten palvelujen ensisijaisuuden tulee ulottua yksittäisiä tiedoksiantoja pidemmälle. Digipostipalvelut voivat toimia osana kokonaisuutta, jossa viranomaisasiointi integroidaan sujuvasti organisaatioiden omiin prosesseihin.

Suomi.fi-valtuuksien hyödyntämisen rajaaminen toteutuksen ensimmäisestä vaiheesta on resurssisyistä ymmärrettävää, mutta organisaatioiden asiointia tukevat ratkaisut on saatava toteutukseen viivytyksettä. Pidämme välttämättömänä, että yrityksille ja yhdistyksille kehitetään toimiva digitaalinen identiteetti ja asiointivaltuudet ja että viranomaiset myös hyväksyvät valmisteilla olevan organisaatioiden identiteettilompakon asiointin välineeksi. Tämä mahdollistaa viranomaispalvelujen oletusarvoisesti digitaalisen tuottamisen myös organisaatioille, vähentää hallinnollista taakkaa ja luo edellytyksiä automaation ja ennakoivien palvelumallien laajemmalle hyödyntämiselle.

7. Aikataulu

Sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuutta viranomaistoiminnassa koskeva lainsäädäntö (HE 124/2025 vp) on tullut voimaan 14.4.2026. Esityksen 9 luvussa todetaan suoraan, että katseluohjelman tarjoamista koskevan tehtävän tekninen toteutus ei todennäköisesti ole valmiina lain ehdotettuna voimaantuloajankohtana 1.7.2026. Käytännössä syntyy tilanne, jossa sähköisen viranomaisviestinnän ensisijaisuus on jo voimassa, mutta käyttäjillä ei ole tarjolla yksityisiä digipostipalveluja viranomaisten tiedoksiantojen vastaanottamiseen.

Tällainen ajallinen epäsymmetria johtaa siihen, että käyttäjäkanta ohjautuu ensimmäisessä vaiheessa lähes yksinomaan Suomi.fi-viesteihin, mikä heikentää yksityisten toimijoiden lähtöasetelmaa ja kilpailun edellytyksiä myöhemmin. Tämä on ristiriidassa esityksen omien tavoitteiden kanssa, jotka koskevat valinnanvapautta ja toimivien markkinoiden luomista.

Esitämme, että valiokunta korostaa mietinnössään katseluohjelman teknisen tuotantokäytön käynnistämisen kiireellisyyttä. Toteutukselle on asetettava selkeä ja kunnianhimoinen tavoiteaikataulu, jonka mukaan järjestelmä otetaan tuotantokäyttöön viipymättä lain voimaantulon jälkeen. Toimeenpanon priorisointi on varmistettava myös valtiovarainministeriön ja Digi- ja väestötietoviraston resurssiohjauksessa.

Yhteenveto

Teknologiateollisuus ry katsoo, että hallituksen esitys on perussuunnaltaan oikea ja tukee yhteiskunnan digitalisaatiota sekä julkisen hallinnon tehokkuutta. Esitys on tärkeä konkreettinen askel kohti digitaalisten palvelujen ensisijaisuutta, ja jatkovalmistelussa tehdyt tarkennukset ovat parantaneet sääntelyn ennakoitavuutta. Tavoitteiden täysimääräinen toteutuminen edellyttää avointa ja syrjimätöntä markkinamallia, toimivaa yhteentoimivuutta, oikeasuhtaista tietoturvaa sekä hallittua, ennakoitavaa ja kilpailullisesti yhdenvertaista käyttöönottoa, jossa yksityisten digipostipalvelujen ja sähköisen viranomaisviestinnän ensisijaisuuden toimeenpano etenevät samansuuntaisesti.

Kunnioitavasti,

Joonas Mikkilä

Teknolohiateollisuus ry

4 (4)

johtava asiantuntija
Teknolohiateollisuus ry